

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja 8 krat letno. - Uredništvo in upravljanje je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 4287.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 6.

Ljubljana, 10. oktobra 1939

Leto XIX

Nove uredbe o najemninah

Dne 25. septembra t. l. je izšla v »Službenih novinah kraljevine Jugoslavije (Službeni list kraljevske banske uprave dravske banovine šte. 480/78) uredba z zakonsko močjo o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. V členu 11. te uredbe se:

1. g. minister za socialno politiko in ljudsko zdravje pooblašča, da predpiše sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo in ministrom za pravosodje posebno uredbu, s katero se urejajo najemnine za poslovne prostore in stanovanja;

2. doker se ta uredba ne izda, se najemnine za poslovne prostore in stanovanja ne smejo povišati in ne smejo biti višje kot so bile na dan 1. septembra 1939.

Lastnik zgradbe, stanovanja ali poslovnega lokala, ki bi povišal najemnino, se kaznuje z zaporom do 3 mesecev in v denarju do 20.000 dinarjev.

Z ozirom na to uredbu, se je na naš predlog vršila

konferenca Glavne zveze

društev hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine Jugoslavije v Zagrebu dne 27. septembra t. l. ob 6. uri popoldne z naslednjim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo o uredbi o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije.
3. Uredba o maksimiranju najemnin za stanovanja in lokale.
4. Uredba o zabranitvi povišanja najemnin od 1. septembra 1939. dalje.
5. Problem plačevanja dogovorjenih najemnin — vojni obvezniki, v zvezi odpisov davka in odložitve plačila davkov.
6. Vprašanje amnestije davčnih kazni.
7. Vprašanje odpisa davka, ki je starejši kot pet let.
8. Vprašanje davčnega zakonodajstva v splošnem.
9. Vprašanje financiranja mest.
10. Razdolžitev hišne posesti.
11. Vprašanja in odgovori.

O vseh točkah dnevnega reda se je obširno razpravljalo in so referirali zlasti predsednik dr. Košutić dr. Ivković iz Zagreba in predsednik Pokrajinske zveze Frelih iz Ljubljane. Sklenilo se je poslati sledeči spomenici, ki jih objavljamo našim članom, da spoznajo iz njih naše delo in prizadevanje.

Štev. 104/9. 1939. Zagreb, 20. sept. 1939.

Gospod

dr. Srgjan Budisavljević,
minister socialne politike in nar. zdravja,
Beograd.

Gospod minister!

V imenu organiziranih hišnih in zemljiških posestnikov v Glavni zvezi društev hišnih in zemljiških posestnikov kraljevi-

ne Jugoslavije (s sedežem v Zagrebu) si usojamo Vam predložiti gospod minister sledečo

spomenico

povodom izdaje uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije:

Po členu 10. pod I. uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije naj se organizirajo v mestih, industrijskih središčih in naseljih preko 5000 prebivalcev odbori za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije.

V točki II. člena 10. predstoječe uredbe je predvideno kdo vse pride v te odbore. Omenjena so razna društva, organizacije proizvajalcev, izdavitelji in najemniki. Med tem je v tem predpisu izostalo, da bodo v teh odborih zastopani tudi predstavniki hišne posesti, ker je hišna posest v prvi vrsti tu zainteresirana.

Kakor ste vi gospod minister izvolili v Vaši izjavi ob priliki izdaje predstoječe uredbe izjaviti, da se z objektivno kritiko zamore podčrtavati kar ni dobro v uredbi, kakor tudi ono, ki bi kot dobro v nji bilo treba vstaviti, zato Vas prosimo, da blagovolite izpopolniti predpis člena 10 pod II. uredbe s tem, da v odbore za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije pridejo tudi predstavniki hišne posesti, katere določajo organizacije hišne posesti, odnosno zveze teh organizacij.

Prav tako Vas prosimo, da ob priliki pooblastila, kateri izhaja iz odredbe čl. 24. pod I. uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije, pokličete v odbor za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije, kateri se bode ustanovil pri ministru socialne politike in narodnega zdravja, zastopnike naše Zveze.

Obenem Vas prosimo gospod minister, da blagovolite odrediti, da se vsaka uredba, ki se namerava izdati ali predpisi, kateri se nanašajo na hišno in zemljiško posest, pošlje na mnenje naši Zvezi.

Gospod minister, prosimo Vas, da izvolite tudi ob tej priliki sprejeti izraze našega posebnega spoštovanja.

Štev. 103-9./1939. Zagreb, 20. sept. 1939.

Gospod minister!

V imenu organiziranih hišnih in zemljiških posestnikov v Glavni zvezi društev hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine Jugoslavije (s sedežem v Zagrebu) usojamo se predložiti Vam, gospod minister, sledečo

spomenico

ob priliki izdaje uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije.

Z ozirom na člen I., točka 5. uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije spadajo po predstoječi odredbi tudi stanovanja in lokali.

V členu 11. predstoječe uredbe se pooblašča g. minister socialne politike in narodnega zdravja, da predpiše posebno uredbu o ureditvi najemnin za stanovanja in lokale. Do uveljavljanja te uredbe se ne morejo povišati cene lokalov in stanovanj, t. j., da ne smejo biti iste višje kot so bile na dan 1. septembra t. l.

Dovolimo si pripomniti, da so najemnine stanovanj in lokalov na dan 1. septembra t. l. predstavljale minimalne najemnine in ako so med tem časom, t. j. začevši 1. julija t. l. bili dohodki hiš obdavčeni z novim specialnim doprinosom za narodno obrambo, katero obdavčenje znaša pri starih hišah 25 do 40 odstotkov, a v nekaterih primerih celo 50 odstotkov celotnega zgradarinskega davka (osnovnega in dopolnilnega), a pri novih hišah, z davčnimi olajšavami znaša to obdavčenje 50 do 100 odstotkov obstoječe zgradarine. Poleg tega so sledile tudi neke nove dajatve, ali pa so se že kot obstoječe v posameznih mestih povišale.

Obrestna mera na hipoteke je nekoliko let nazaj neizpremenjena in še danes znaša od 6 do 10 odstotkov. Hipotekarni dolgov, s katerimi je obremenjena hišna posest v banovini Hrvatski in Sloveniji, so se dajali po obrestih 8 do 10 odstotkov, a malo število je onih, kateri so se zamogli okoristiti s povoljnejšimi obrestmi po Državni hipotekarni banki ali pa po kateri koli samoupravni hranilnici.

Vse to, kakor tudi davčna preobremenitev dohodkov hiš, onemogoča hišnim posestnikom, da zadostujejo vsem prevzetim obveznostim, kot napram državi, tako napram banovini in občini. Iz dneva v dan se prodajajo hiše na dražbi in to velikokrat pod ceno in s tem se upropaščajo mnogi oni, kateri so upali, da jim bo mogoče iz dohodkov svojih hiš na svoje stare dni uživati pripadajočo rento.

Iz podanega jasno sledi, da bi vsaka prisilna ureditev najemnin bila v škodo ne samo za hišno posest, temveč tudi za celotno narodno gospodarstvo, kakor je bil stanovanjski zakon v škodo takoj po vojni in vseskozi do leta 1930.

V kolikor bi se mogli pač prilagoditi izvedbi uredbe o reguliranju najemnin za stanovanja in lokale, Vas prosimo, gospod minister, da bi blagovolili predvideti sledeče:

1. da najemnine stanovanj in lokalov s 1. septembrom t. l. predstavljajo minimalne najemnine, posebno pri starih hišah in hišah obteženimi s hipotekami;

2. da se najemnine stanovanj in lokalov zamorejo napram določenim minimalnim najemninam s 1. septembrom t. l. povišati, ako bodo:

a) povišani obstoječi davki in samoupravne doklade, ali ako bodo novi davki ali nove doklade uvedene;

b) ako se obrestna mera od hipotekarnih dolgov poviša;

c) ako se povišajo stroški za normalno vzdrževanje hiš (delovna moč in material);
d) ako se bistveno spremeni denarni trg;

e) ako se obstoječi lokali in stanovanja preurede (adaptirajo) in ako je hišni posestnik s tako preuredbo kvalitetno zboljšal dotično stanovanje ali lokal.

Nadalje Vas prosimo, gospod minister, da bi nam v slučaju, če se izda predstojna uredba, izvolili poslati načrt iste v mišljenje, da bi Vam z našimi pripombami olajšali Vaše odgovorno delo, a v interesu vseh državljanov naše države.

Gospod minister, prosimo Vas, da blagovolite tudi ob tej priliki sprejeti izraze našega posebnega spoštovanja.

Uredba o odlogu stanovanjskih najemnin poklicanih k vojakom.

Pravosodni minister dr. Marković je izdelal in podpisal uredbo o odlaganju plačevanja najemnine, ki jo dolgujejo osebe, pozvane v vojaško službo.

Po tej uredbi se od oseb, ki so pozvane v vojaško službo najmanj za 15 dni, izvzema službo v stalnem kadru, dokler se v tej službi nahaja, in tri mesece po odpustu iz te službe, ne more zahtevati plačila dolžnih najemnin za najeto stanovanje, kakor tudi ne od tistih najemnikov, katerim izplačilni rok dospe v času, dokler se nahajajo v vojaški službi. Isto velja za poslovne lokale, če je najemnik zaradi vpoklica k vojakom moral ostaviti delo, ki se je tu opravljalo, ali pa se je posel znatno zmanjšal.

Če najemnik ni poklican k vojakom, k vojakom pa je poklicana oseba, ki je pretežno skrbela za vzdrževanje najemnika, od najemnika prav tako ni mogoče zahtevati plačila dolžne najemnine, kakor tudi ne najemnine, katere izplačilni rok dospe v času, dokler se oseba, ki je pretežno skrbela za najemnika, nahaja v vojaški službi.

Vsa postopanja, ki so se pričela pred uveljavljanjem te uredbe zaradi izterjatve najemnine, katerih plačilo je s to uredbo odloženo, se prekinejo; nova se pa v času, ki ga predvidevajo določila te uredbe, sploh ne morejo začeti. Predpisi te uredbe pa se ne bodo izvajali proti vsem tistim, katerih dohodki se zaradi poklica k vojakom niso zmanjšali. Po preteku dobe, ki jo predvideva ta uredba, najemodajalec lahko zahteva od najemnika plačilo najemnine, katere doplačilni rok dospe potem. Poleg redne najemnine lahko zahteva od najemnika, da mu plača še 5% njenega iznosa na račun odplačila dolžne najemnine, katere plačilo je odloženo po tej uredbi.

Prednja uredba je predložena v potrditev ministrskemu svetu ter bo verjetno že prihodnje dni stopila v veljavo.

Ko je izšla predstojna uredba z zakonsko močjo, smo se takoj obrnili na Glavno zvezo s sledečim pismom:

Kakor Vam je gotovo iz časopisnih poročil znano, je pravosodni minister dr. Marković izdelal in podpisal uredbo o odlaganju plačevanja najemnin, ki jo dolgujejo za stanovanja in lokale osebe, pozvane v vojaško službo. Ta uredba bo prišla v kratkem pred ministrski svet in je treba nujno, najbolje brzojavno naprositi g. pravosodnega ministra ali kakega drugega gosp. ministra, da je treba to uredbo izpopolniti z važnimi točkami, ker drugače se bo težko izvajala. Uredba sicer pravi, da se ne bo uveljavljala za osebe, katerih dohodki se radi poklica k vojakom niso zmanjšali. Ker pa spada uredba pred redno sodišče, je težko, da bi to sodišče ugotavljalo, v katerih slučajih se dohodki niso zmanjšali, ker bi bilo to preveč komplicirano in združeno s stroški. Klicali bi se izvedenci, ki

tako zvedeniško mnenje računali, treba bi bilo plačati kolke, kar vse se mora v tem slučaju odpraviti. Za določitev najemnin, če se niso dohodki zmanjšali, je treba pri politični upravi prve stopnje, tedaj pri občini ustanoviti posebno razsodišče iz zastopnikov hišnih posestnikov in najemnikov, dalje iz predsednika kot nevtralne osebe. V mestih bi prišli v poštev samo pravniki. Vsi ti bi morali ta posel opravljati popolnoma brezplačno in bi morale biti vloge brez vseh kolkov. To je treba nujno izposlovati pri g. pravosodnemu ministru. Ta razsodba prvostopenjskega razsodišča pa bi bila obvezna za sodišče, ki bi potem na zahtevo hišnega lastnika izdalo plačilni nalog, da mora najemnik še nadalje plačevati določeno najemnino. Sedaj pa nastane vprašanje, če bi svoji, k vojakom odpoklicanega ne hoteli plačevati določene najemnine, kako se bo vršila eksekucija, ker je najemnik v vojaški službi. Rubežen pri njem je zaradi neznanega bivališča nemogoča in bo treba postaviti kuratorja, kar pa je združeno s težavami. Morebiti bo Glavna zveza našla kak drug modus glede navedenega postopanja. Treba pa je vsekakor dotično uredbo primerno spremeniti, postopek skrajšati, poslovanje mora ostati brez stroškov in zlasti kolkov. Glavna zveza se bo prepričala, da je nujna potreba, da se v tem pogledu primerno ukrene.

Pri tem se je zopet pokazalo, kako potrebna je sprememba davčnega zakona, če je namreč dovoljen moratorij za plačilo najemnine, se mora dobiti tudi moratorij za odlaganje plačevanja davkov in doklad. Kakor je bilo na zadnji konferenci v Zagrebu, dne 27. septembra t. l. sklenjeno, je treba takoj naprositi g. ministra financ, da v smislu novega pooblastila spremeni postopanje pri odpisu neizterljivih najemnin. Sedanje postopanje je predolgo, predrago in onemogočuje odpise zgradarine.

Na drugi strani pa je treba takoj poskrbeti za moratorij glede davkov za dotične osebe, za katere je plačilo najemnin odloženo. Priznamo, da je to precej komplicirano, a vsi posestniki to zahtevajo, ker ne bodo mogli plačevati zgradarine, če ne bodo prejeli najemnin. Kdor bo pa najemniku najemnino odpustil in takih bo mnogo, zlasti za šibkejšje sloje, mora dobiti olajšanje postopka, da se mu bo takoj zgradarina odpisala. Vemo, da ste po ondotni izjavi pričakovali od nas tega neprijetnega pisma in našega nadlegovanja, ali potreba je nujna.

Prosimo vas, da nam blagovolite zopet poslati prepis teh predlaganih spomenic.

Najstrožje varčevanje v državnih in samoupravnih gospodarstvih.

Minister za finance g. dr. Šutej je izdal vsem državnim in samoupravnim oblastem pismen nalog, ki odreja najstrožje varčevanje v vseh državnih in samoupravnih gospodarskih ustanovah. Po tem nalogu morajo odgovorni činitelji imeti v evidenci tudi najmanjše izdatke in preprečiti sleherni izdatek, ki ni neobhodno potreben. K tej naredbi stavi »Jugoslovanski Lloyd« sledeče predloge za izvajanje varčevanja:

1. Državna gospodarska podjetja, ki so pasivna, naj se prodajo ali likvidirajo. Sleherni dober gospodar tako dela, pa naj tako stori tudi država. Predvsem je treba likvidirati podjetja, ki kljub davčnim privilegijem in drugim ugodnostim izkazujejo primanjkljaj. Upravičena obstojati so samo državna podjetja, ki imajo vsaj toliko dobička kot privatna podjetja. Izvzeta so samo obrambna in strogo kulturna podjetja, ki ne morejo biti hkratu aktivna in rentabilna.

2. Odpravi naj se vse nepotrebno pisarjenje. Birokratizem se je pri nas tako razmahnil, da vse upravno in poslovno življenje trpi zaradi nepotrebnega pisarjenja. Odvišni nameščenci naj se zaposlijo pri železnici ali pri pošti, kjer je premalo moči.

3. Šteti naj se pri vseh komisijah, zlasti pri dragih komisijah v inozemstvu. Te komisije imajo dostikrat samo namen povišati nekaterim dohodke z znatnimi potnimi stroški, poslovno življenje pa take komisije znatno obremenijo. Komisije v inozemstvu so dostikrat vzrok, da domača podjetja pri državnih licitacijah ne prodrejo.

4. Vsi nepotrebni reprezentativni stroški naj se odpravijo, ni potrebno, da bi morala biti naša država zastopana na vseh mednarodnih kongresih, ali da jo mora zastopati samo tisti, ki ima dobre zveze, četudi ni strokovnjak. Lahko bi prihranili težke milijone, če bi opustili vse nepotrebne reprezentance v državi in v tujini.

5. Ukinejo naj se vsi privilegiji, ker se tudi s temi izrabljajo davkoplačevalci. Vsak naj plača iste davke in zlasti v poslovnem življenju ne bi smelo biti konkurence s pomočjo davčnih privilegijev, kar naj bi veljalo tudi za vsa državna podjetja brez izjeme.

6. Zidanje palač naj se do skrajnosti omeji. Danes potrebujemo regulacije rek, popolnejše cestno in železniško omrežje in javna dela, s katerimi se dvigne gospodarska in kulturna moč države, ne potrebujemo pa dragih in reprezentativnih palač. Štediti je potrebno, toda štediti je treba pametno ob poštenji upravi.

Občni zbor društva hišnih posestnikov v Celju

Dne 15. maja t. l. se je vršil v vrtnem salonu hotela »Evrope« občni zbor društva hišnih posestnikov v Celju, ki ga je vodil g. predsednik Fazarinc. Po pozdravu je predsednik izvajal sledeče:

Tudi lani je bil namen društva, da kolikor mogoče zaščiti interese svojih članov. Društveni zastopniki so skoro v vseh javnih upravah, v mestni občini, v davčnem odboru zastopani. Sicer pa ne smete misliti, da povsod žanjemo uspeh. Dosegli smo v marsičem ugodne rezultate in obvarovali marsikaterega člana pred krivico. V mestni občini smo delali in dosegli, da je bilo v okrilju finančne možnosti tako pri cestah, razsvetljavi in vodovodu. Društvo je posvečalo svojo pozornost v praveu zaščiti hišne posesti in vsem aktualnim vprašanjem, ki tangirajo hišno posest. Na vseh poljih se je skušalo doseči, kar je bilo mogoče. Na seji davčnega odbora se je veliko doseglo pri odpisu zgradarine v slučajih, kjer je bil dohodek previsoko ocenjen. Zgradarinske napovedi za leto 1939. so se tudi lani po davčnem strokovnjaku v naši pisarni izgotavljale, pa tudi sicer je bila vsakemu, ki se je zatekel k našemu tajniku, vsestransko nudila pomoč. Pri tem se je doseglo zelo veliko.

Tudi lani smo storili vse potrebne korake na merodajnih mestih proti onesnaževanju Savinje v poletni sezoni ter odklonili predlagane zaščitne ograje za metavanje premoga v kleti, ker bi to samo obremenilo hišne posestnike. Regulacija Savinje, ki je tako zelo potrebna, zelo obremenjuje hišne posestnike in vse druge davkoplačevalce, ki morajo k nji prispevati 20% občinsko doklado. Regulacija se pa mora naprej vršiti, ker je čista Savinja z ozirom na letoviščenje in tujski promet življenjskega pomena. V tem pravcu smo povsod dregali in še bomo delali na to, da se ta velika doklada odpravi, namesto nje pa naj se najame večje dolgoročno posojilo, tako da bodo tudi zanamci zamogli odplačevati.

Lani bi se moral vršiti občni zbor Saveza društev hišnih posestnikov in so se že vršile tozadevne predpriprave, pa nam je Zagreb odgovoril, da z ozirom na napete politične razmere in skupščinske volitve ni bilo mogoče skupščine sklicati, pa se bo ta vršila pozneje.

V mestni občini imamo več problemov, ki se morajo rešiti, tako tlakovanje ulic, cesta v Gaberje, razširitev vodovoda, vse to bo stalo težke tisočake, pa bomo skušali v občinskem svetu doseči, da se hišna posest preveč ne obremeni. Potrebna bo sodobna tržnica, ker je glavni trg premajhen in nehygieničen. Zaščita proti vojni iz zraka potrebni zakloni, plinske maske itd., vse to bodo velike žrtve za občino iz naših žepov. O tem vas obveščam že sedaj, da boste pripravljeni na vse.

Tudi moramo napraviti stadion za sportne prireditve, ki bo stal 1 in pol milijona dinarjev. V to svrhu bomo skušali dobiti potrebno podporo od države. Lani smo se zavzemali za nerajoniranje dimnikarskih obrtov, ker v tej stroki od hišnih posestnikov neprestano prihajajo razne pritožbe, zato bomo na novo sprožili dimnikarsko vprašanje in skušali doseči, da nastane v dimnikarstvu nova konkurenca, med tem, ko se naj monopol odpravi. Dimnikarji se tudi ne drže tarife, vsled česar priporočam, da se vsakdo tozadevno obrne na naše tajništvo, ali pa mestno poglavarstvo v pomoč. Sploh pa naj v bodoče vsak posestnik sam izbira dimnikarja. To naj bo naša parola.

Hišni posestniki si želijo radi vedno večjih javnih davkov povečanih dohodkov. Prilike pa so take, da z ozirom na nizke prejemke uradništva in delavstva ni mogoče najemnine zvišati. Zato naj bodo hišni posestniki v tem pogledu uvidevni in obzirni do revnih najemnikov s številno deco.

Prosim vse navzoče, da vzamete to moje poročilo na znanje, za bodoče pa pričakujem malo več zavednosti od članstva, naj vendar pride v večjem številu na občne zборе, da tam slišijo, kaj se je delalo in kaj se še v bodoče namerava storiti v prid hišne posesti, ker je ravno društvo potreben faktor za doseg družbenih ciljev.

Prosim, če želi kdo besedo k mojemu poročilu, naj se oglasi.

Gosp. Zupančič vpraša, zakaj se nič ne stori za zadolžene posestnike, ki so si postavili lastne hiše, imajo pa velika bremena na njih in morajo ravno toliko plačevati na zgradarini, kakor neobremenjeni posestniki.

Predsednik odgovarja, da sta že Zveza in Savez zahtevala tozadevno zaščito, da bi se namreč obrestni od hipotekarnih dolgov odbile od dohodka. Društvo bo to vprašanje obdržalo v evidenci in ga bo vnovič sprožilo na merodajnih mestih.

Poročilo se odobri.

Kje dobe posli in delavci poslovne knjižice in nameščenci legitimacije

Tisti nameščenci, torej vsi, ki so zavarovani pri Pokojninskem zavodu in do sedaj še niso imeli izkaznic, dobe legitimacije na mestnem poglavarstvu. Prav tako dobe tisti posli in delavci, ki so še brez izkaznic in so stari nad 15 let ter bivajo v Ljubljani, poslovne knjižice v domovinskem oddelku mestnega poglavarstva na Mestnem trgu 2, II. nadstropje, soba 51, med navadnimi uradnimi urami. Tam morajo izpolniti predloženo jim tiskovino ter predložiti potrebne listine in dve fotografiji v velikosti 4,5x6 cm. Pristojbina za legitimacijo znaša 30, za poslovno knjižico pa 10 din. Vsi tisti, ki so se izučili trgovine ali obrti in še nimajo izkaznic, pa dobe poslovne knjižice pri trgovskem

zdrženju in pri obrtniških združenjih svoje stroke. Dosedanje delavske in poselske knjižice pa zamenjuje za nove poslovne knjižice uprava policije in sicer do 31. decembra 1939. Tisti pa, ki so zaposleni pri železnici ali vojaških napravah, dobe poslovne knjižice pri pristojnih železniških in vojaških uradih. Da torej ne bo nepotrebnih potov, opozarjamo še enkrat, naj na magistrat prihajajo samo tisti nameščenci, posli in delavci, ki do sedaj sploh še niso imeli izkaznic, morajo pa biti stari nad 14 let in prebivati v Ljubljani. Posli in delavci, ki pa že imajo delavske ali poselske knjižice, pa dobe v zameno nove poslovne knjižice pri upravi policije v Ljubljani.

Davčno nadzorstvo nad elektrarnami poostreno

Davčni oddelek finančnega ministrstva je s svojo okrožnico vsem ravnateljstvom poostiril nadzorstvo nad pridobivanjem toka. Po tej okrožnici bo finančno ravnateljstvo izdalo strog nalog, da se ima na podlagi točke 18. čl. 19. zakona o organizaciji finančne uprave izvajati pogosto nadzorstvo nad vsemi osebami in podjetji, ki pridobivajo električni tok, in nad vsemi glavnimi oddelki in podružnicami finančne kontrole, na katere področju se nahajajo električne centrale in transformatorji. To nadzorstvo odposlancev finančnega ravnateljstva ima s točnim pregledom tokomerov in vodov v električnih centralah in transformatorjih dognati, ali kdo slučajno ne tihotapi električnega toka, in če se to ugotovi, kazensko nastopiti proti odgovornim s pregledom knjig in računov pri producentih električnega toka ugotoviti, ali prizadete osebe v celoti plačajo državno trošarino, in če ugotove kakšne nepravilnosti, nastopiti v duhu veljavnih določil ne samo proti dolžnikom, temveč tudi proti odgovornimi uradnim osebami, ki so s svojim postopkom povzročile, da je nastal tak dolg. Dalje bo finančni ravnatelj odredil, da se bo statistika o plačilu državne trošarine na električni tok vodila v finančnih ravnateljstvih po posameznih davkarjih in točno kontrolirala produkcija, ki je podvržena državni trošarini, z vplačilom v tistem mesecu. Če se ugotovi, da se produkcija in plačilo ne ujemata, ali pa da kdo ni državne trošarine o pravem času ali v celoti plačal, se ima odrediti vse, kar je potrebno, da državna blagajna ne bo trpe-la škode in da bodo krivci kaznovani.

Sodna kronika

Zanimiv spor, razpravljan in rešen v relativno kratkem času petih mesecev od marca do avgusta prošlega leta.

Tožeča stranka je izgubila spor samo zato, ker je bila odpoved dostavljena toženi stranki en dan kasneje kot je bilo treba. V pogodbi je namreč predviden odpovedni rok 15 dni. Odpoved je bila dostavljena 1. februarja mesto 31. januarja in ker je že bil dostavljen 1. februarja, če bi bila odpoved za 16. februar, potem bi dobila pravdo, ker kasacijsko sodišče v svojih razlogih navaja, da sodišče ni z nobenim zakonskim predpisom pooblašeno, da odpoved podaljša za 16. februar, ko je od strani tožeče stranke napravljena za 15. februar.

Da bi se v takih slučajih najemodajalci zaščitili, bi bilo treba v najemni pogodbi za slučaj neplačanja najemnine in za odpoved stanovanja malomarnemu najemniku pred istekom rokom predvideti drug odpovedni rok, krajši od običajnega, ki je predviden, kadar se pogodba spoštuje.

N. pr. kadar je v pogodbi predviden odpovedni rok mesec dni ali 15 dni kot v gornjem slučaju, potem bi bilo treba v pogodbi predvideti, da za vsak slučaj nepla-

čanja najemnine ali predčasne odpovedi iz tehtnih razlogov velja odpovedni rok samo teden dni ali 10 dni, da bi se izselitev pospešila in bilo čim manj škode za najemodajalca, ki je naletel na insolventnega najemnika, ker zakon to dopušča po točki 1. § 655.

Drugi slučaj:

Okrajno sodišče za mesto Beograd je v sporu radi odpovedi stanovanja po ustmeni razpravi na osnovi §§ 338., 486. in 511. civilno-pravnega postopka razsodilo, da ostane odpoved, napravljena pri tem sodišču, pravomočna s tem, da se stranka izseli v roku 3 dni po izvršnosti.

Obrazložjenje: Po končanem postopku, upoštevajoč vse dokaze, je sodišče našlo, da je tožena stranka odpoved pravočasno prejela, kar je sama priznala na naroku.

Po najemninski pogodbi je tožeča stranka imela pravo, da toženi stranki odpove v slučaju, če ta dva meseca zapored ne plača najemnine, a tožena stranka ni dokazala, da je plačala najemnino od novembra do januarja, ker nima o tem priznanice, pa je sodišče izreklo gornjo razsodbo.

Ugovori tožene stranke, da mu je tožeča stranka že v maju obljubljala znižanje najemnine, niso dokazani in sodišče smatra, da tak sporazum med obema strankama sploh ni obstojal, ker bi moral biti napravljen pismeno, kajti drugače bi tožeča stranka odgovarjala fiskalno po čl. 91., t. št. 14 Zak. o taksah.

Radi vloženega priziva proti tej razsodbi je Okrožno sodišče za mesto Beograd s svojo razsodbo ugodilo prizivu tožene stranke, razsodbo spremenilo in izreklo: da odpoved, vložena pri okrajnem sodišču ne postane pravomočna.

Obrazložjenje: Pretresajoč razsodbo prvega sodišča v mejah prizivnih razlogov in predlogov (§ 556. C. p. p.), a pazéče po službeni dolžnosti, da li vsebuje razsodba ali postopek prvega sodišča kako ničnost (§ 588. C. p. p.) je prizivno sodišče našlo, da je ovržena razsodba nepravilna in ne more obstojati iz naslednjih razlogov:

Iz priložene najemne pogodbe kot privatne listine, nesporne od strani tožeče stranke (§ 408. C. p. p.) je razvidno, da je za slučaj nerednega plačevanja najemnine določen rok, po katerem more hišni lastnik v roku 15 dni odpovedati stanovanje. Z ozirom na to je torej v tem slučaju v smislu t. 1. § 655. C. p. p. odpovedni rok določen. Zato se mora po § 658. C. p. p. odpoved izvršiti tako, da je obdržan dogovorni rok. Kakor je razvidno iz dostavnice, s katero je bila dostavljena odpoved toženi stranki, je bila odpoved izročena 1. februarja, a iz akta izpovedi se vidi, da je odpoved zahtevana za 15. februar, s čimer z ozirom na postoječe zakonske predpise ni bila odpoved napravljena pravočasno, pa je tudi sodišče razsodilo, kakor je razvidno iz gornjega.

Kasacijsko sodišče je po razmotrivanju revizije tožeče stranke potrdilo razsodbo okrožnega sodišča, a revizijo zavrglo zato, ker revizija napada razsodbo iz razloga točke 2, 3 in 4, § 597. C. p. p., medtem ne postoji niti eden izmed teh razlogov. Prizivno sodišče je namreč pravilno ocenilo, da odpoved ni bila napravljena pravočasno in zato razsodba ne vsebuje nikakega nedostatka v postopku prizivnega sodišča, radi česar bi bila ocena stvari nepopolna (t. 2., § 597. C. p. p.). Sodišče pa ni pooblašeno, da odpoved podaljša na 16. februar, ko je od strani tožeče stranke bil napravljen za 15. februar.

Prizivno sodišče je vzelo v oceno vse členjenice, odločujoče za razpravo sponnega vprašanja. Revizija ni ugotovila obstojanje

razloga ničnosti iz točke 3. § 597. C. p. p., čeprav se nanjo sklicuje, ker ne obstoji nikako protirečje med dejstvi in pravnimi akti. Pravna ocena, ki jo je dalo prizivno sodišče o pravočasnosti odpovedi je pravilna in zato kasacijsko sodišče ni ugodilo reviziji.

»Kučevlasnik«, Novi Sad.

Stavbno gibanje v Ljubljani

Od januarja do 31. decembra 1938. leta so bile zgrajene na področju mesta Ljubljane skupaj 103 nove stanovanjske hiše. Po velikosti se hiše uvrščajo v: pritlične stanovanjske hiše 26, enonadstropne stan. hiše 55, dvonadstropne 3, trinadstropne 12, štirinadstropne 5, petnadstropne 1 in šestnadstropne 1. Skupaj 103 stanovanjske hiše, šole, tovarne in bolnice se niso gradile.

V teh novih stanovanjskih hišah se je pridobilo skupaj 394 novih stanovanj in sicer 339 malih in 55 velikih stanovanj. Po obsegu prostorov se stanovanja uvrščajo v: enosobna stanovanja 102, dvosobna 205, trisobna 38, štirisobna 7, petsobna 9, šest-sobna 1, garsoniere (samske sobe) 32. Skupaj 392 stanovanj.

Cenilna vrednost novih stanovanjskih hiš znaša skupaj 33.521.025 din. Zazidana ploskev novih stanovanjskih hiš znaša skupaj 16.836.99 kv. m, zazidana kubatura pa znaša skupaj 201.767.56 kub. m.

Od 1. januarja do 31. decembra 1938 je bilo izvršenih skupaj 41 stanovanjskih prezidav. Potom stanovanjskih adaptacij se je pridobilo skupaj 19 stanovanj in sicer 5 velikih in 14 malih. Po obsegu prostorov se stanovanja uvrščajo v: enosobna 8, dvosobna 5, trisobna 4, petsobna 1, garsoniere (samske sobe) 1, skupaj 19 stanovanj. Cenilna vrednost stanovanjskih adaptacij znaša skupaj 1.044.600 din. Zazidana ploskev stanovanj, adaptacij znaša skupaj 1.872.75 kv. m, zazidana kubatura pa 6.414.91 kub. metrov.

Od 1. januarja do 31. decembra 1938 je bilo dograjenih: novih gospodarskih zgradb 15, gospodarskih prizidav 25 in prezidav 28. Cenilna vrednost gospodarskih zgradb in adaptacij znaša skupaj 1.602.840 dinarjev. Zazidana ploskev gospodarskih zgradb in adaptacij znaša skupaj 2.859.85 kv. m, zazidana kubatura pa 14.207.72 kub. metrov.

V letu 1938 je bilo zgrajenih na področju mesta Ljubljane skupaj 103 novih stanovanjskih zgradb, izvršenih 41 stanovanjskih adaptacij ter 68 gospodarskih novih zgradb in adaptacij. Potom zgoraj navedenih del se je pridobilo skupaj 414 stanovanj. Cenilna vrednost vseh navedenih del znaša skupaj 36.168.465 din.

Glede na gradbeno akcijo v letu 1937 izkazuje lanski zaključek sledeče stanje: število novih stanov. hiš v letu 1938 znaša 103, v letu 1937 pa 166, torej padec za 63 novih stan. stavb. Število v letu 1938 pridobljenih stanovanj znaša skupaj 414, v letu 1937 pa 486, torej padec za 72 stanovanj. Cenilna vrednost vseh gradbenih del znaša v letu 1938 36.168.465 din, v letu 1937 pa 45.370.000 din, torej padec na 9.201.535 din.

Statistike upoštevajo samo one zgradbe, za katere je bilo izdano uporabno dovoljenje l. 1938, torej samo popolnoma gotove stavbe, da na pr. palača banke »Slavije« in palača Bate nista v statistiki, pač pa hotel »Slon« in trgovska hiša I. C. Mayerja. Če pa prištejemo k številkam še obe nedodelani stavbi, bi seveda ne bilo padca za zgradbe porabljenega kapitala.

Smetenje po ulicah

Po zdravstveno-policijskih predpisih o snagi na ulicah in trgih ter po predpisih

§ 90. zakona o mestnih občinah je odmetavanje papirja in vseh odpadkov po ulicah in trgih strogo prepovedano. Kdor se proti tem predpisom pregreši, je kaznovan z globo do 500 din ali z zaporom do 10 dni. Ti predpisi pa veljajo tudi za prodajalce in prodajalke na trgu. Na trgih radi puščajo najrazličnejše ostanke in odpadke na tleh, da veter raznaša papir in druge smeti okrog ter tudi po bližnjih ulicah in zato okolica dela vtis, kakor bi mestna občina ne skrbela dovolj za snago. Ker so pa take razmere nevzdržne, opozarja mestno poglavarstvo prodajalke in prodajalce na navedene predpise in tudi na stroge kazni, hkrati jih pa poziva, da v izogib kazni pobere smeti in odpadke ter jih hranijo v svojih košarah, jih odpeljejo domov ali jih pa ob zaključku prodajanja odlože v za te namene na trgih postavljene velike nabiralnike. Prav tako pa na prepoved smetenja mestno poglavarstvo opozarja tudi razna podjetja, ki po ulicah razdajajo ali trosijo letake in razne reklamne listke. Trošenje listkov po ulicah in trgih je prav tako prepovedano, ker tudi tak papir nasmeti ulice. Podjetja si morajo za razdajanje reklamnih listkov in letakov po ulicah priskrbeti oblastveno dovoljenje. Mestno poglavarstvo pa naposled še posebno vabi taka podjetja, kakor kinematografe itd., naj letakov ne razdajajo ob nedeljah in praznikih, ko imajo uslužbenci mestnega cestnega nadzorstva večji del počitek in ne morejo sproti pobrati in pomesti letakov. Tudi prebivalstvo, ki zahteva snažne ulice, naj s temi pisanimi letaki samo ne smeti ulic, temveč naj jih odmetuje šele doma v zabojčke za smeti.

Lesni črv, največji uničevalec strešnih konstrukcij

Dandanes se na strešnih konstrukcijah vedno bolj in bolj pojavljajo poškodbe, ki jih povzroča lesni črv. Zveza nemških zavarovalnic proti požaru je o tem izdala obširno študijo, ki bo gotovo zanimala vse hišne posestnike.

Preden preidemo na ugotovitve same, naj v kratkem opišemo lesnega črva in njegovo škodljivo razjedanje v lesu. Lesni črv, ki spada v družino hroščev-rogačev, ima štiri razvojne štadije, in sicer: jačece — ličinka — buba — hrošč. Prvi trije razvojni štadiji se vrše v lesu, hrošč sam pa živi izven lesa, kjer se razmnožuje. Samica tega hrošča izleže do 300 ovalnih belih jajčec, ki jih polaga v razpoke desk in tramovja; v ta namen ji služi cevčica na zadku. Ličinke, ki pridejo iz jajčec, so bele barve, nimajo nog, ki se takoj zajedo v les. Sčasoma prodirajo vedno globlje in globlje. Luknje so ovalne in napolnjene z fino moko. Na zunaj se takemu lesu ne pozna mnogo, ker ostane površno skoro nedotaknjen, vendar je deloma samo še milimeter debel. Preden se ličinka v gosenco zabubi, doseže dolžino do 3 centimetre. Trajanje razvoja zavisi od temperature in vlage zraka. Vлага pospešuje razvoj. Ves razvoj traja približno 3 do 5 let. V posetnih mesecih prilezejo iz bub hrošči, ki zapuste les. Dolgi so 1 do 2,5 centimetra in so temnorjave barve.

Statistika je ugotovila, da je bilo v letih 1936 in 1937 v Nemčiji od 132.557 pregledanih hiš skoro polovico napadenih od lesnega črva.

Dasiravno predstavlja omenjeno število z ozirom na 21 milijonov obstoječih hiš le neznaten del, vendar nam rezultat te preiskave pove mnogo. Nadaljnja opazovanja so potrdila, da se lahko gornje število prenese na vso hišno posest. Vendar ni bil lesni črv povsod enako zarezjen. V 35.000 hišah se je lesni črv že tako razvil, da je že bila ogrožena nosilnost strešnih konstrukcij.

Po teh izkustvih je torej problem lesnega črva aktualen za hišne posestnike. Kako se ubranimo tega škodljivca? Edini način je, da les impregniramo z odgovarjajočim kemičnim sredstvom, vendar je to v zvezi s precejšnjimi izdatki.

Računi poljedelcev o kmetijskih proizvodih so kolka prosti

Po taksnih predpisih ni sedaj nihče dolžan, da izdaja račune, temveč je bilo obvezno izdajanje računov že ukinjeno s finančnim zakonom za leto 1936/37. Izdajanje računov je postalo zopet fakultativno. Če pa se račun izstavi, se mora vsak izdani račun po predpisih kolkovati. Dolžnost kolkovanja se pa nanaša samo na one račune, katere izdajajo trgovci in obrtniki o terjatvah in dobavah, ki izvirajo iz njih posla drug proti drugemu, oziroma proti drugim osebam. Potem takem računi kmetov, ki prodajajo svoje osnovne proizvode, tudi če jih izdajo, niso zavezani takse po tar. post. 34. Razpis ministrstva financ z dne 30. januarja 1935 št. 8586 pod točko 16, izrecno določa: »Ne podlega taksi na račune iz tar. post. 34. prodaja osnovnih kmetijskih proizvodov, ako jih prodaja kmet sam...« — Pobotnice, katere kmetje izdajajo o prejeti kupnini, bi bile brez nadaljnega zavezane taksi po 1/2 % iz tarifne post. 33. Vendar se morejo kmetje tudi plačilu te takse ogniti s tem, da izdajo račun, ki je kot tak itak takse oproščen in v računu potrdijo prejem zneska, za katerega je izdan račun. Po pripombi 2. k tar. post. 33 so namreč priznanice, s katerimi se potrjuje prejem vsote v listini, ki je sestavljena o določenem pravnem poslu, oproščene takse. Če kmet o kupoprodaji napravi listino, to je račun in v tej listini potrdi prejem zneska, za katerega je prodal svoje pridelke, potem tudi za tako potrdilo ni plačati nikake takse.

Sodne rubežni Ljubljančanov v letu 1938

Ljubljančani in okoličani so lani doživeli manj neprijetnih rubežni kakor predlanskim. Tako imenovanih »mobilijarnih eksekucij«, t. j. eksekucij na vse rubljive premičnine je bilo lani 8132, predlanskim 9239. Izvršilni organi so lani opravili 3846, predlanskim 4435 telesnih rubežni, ko so na intervencijo upnikov rubili dolžnikom zlate, srebrne in druge ure, zlatnino in srebrnino, gotovino in še drugo imovino, celo lepe slike in fotografije. Do javnih prisilnih prodaj zarubljenih predmetov je prišlo lani v 465 zadevah, predlanskim v 445. Znatno pa so se pomnožile rubežni na stalne mesečne plače in denarne terjatve, kakor tudi na druge dajatve. Takih rubežni, ko so bile zarubljene plače raznim nameščencem in uslužbencem, je bilo lani kar 3545, predlanskim 2807. Prav te rubežni zgovorno kažejo, v kakšnem materialnem položaju žive mnogi nameščenci.

V Nemčiji ne smejo graditi kaminov zaradi štednje z drvmi

Iz Berlina poročajo, da je izšla odredba državnega urada za izgraditev gospodarstva, ki predpisuje, da arhitekti v svojih načrtih ne smejo predvidevati v načrtih postavitve kaminov za kurjavo z drvmi, da se na ta način štedijo drva. Tudi v reprezentančnih stavbah naj se ne projektirajo kamini.